

GEMEENTERAAD - VOORSTEL

OPSCHRIFT

Vergadering van 17 september 2015

Onderwerp:

Evaluatie coffeeshopbeleid gemeente Terneuzen 2015 - Besluitvormend

Beknopte samenvatting:

Uit de evaluatie van ons gedoogbeleid blijkt dat noch qua volksgezondheid noch qua openbare orde aanpassingen noodzakelijk zijn. Wel is wenselijk dat de coffeeshop meer aandacht schenkt aan preventie, samenwerking met Indigo en de kwaliteit van zijn product.

INFO BIJ HET BESLUIT

Besluit nummer: 2015_Raad_00146

Bestemd voor:

- Commissie Bestuur en Middelen

Afdeling/team: Middelen — Bestuur

DE GEMEENTERAAD

AANHEF

De gemeenteraad is bevoegd op grond van:

Het gemeentelijk gedoogbeleid is formeel gebaseerd op artikel 13b Opiumwet in combinatie met de Aanwijzng Opiumwet van het Openbaar Ministerie.

Volgende bijlagen worden bijgevoegd:

- Evaluatie coffeeshopbeleid gemeente Terneuzen 2015
- Kerncijfers drugsgebruik 2014 - Trimbos
- Jaarverslag Houdgreep 2014

Volgende informatieve bijlagen worden bijgevoegd:

- Vestigingscriteria coffeeshops 1995
-

MOTIVERING

Wat is de aanleiding?

Het is geleden van 1995 dat het gedoogbeleid in een integrale notitie (en openbare orde en volksgezondheid) aan de orde is geweest.

Wat willen we bereiken?

- de preventie en beheersing van de uit druggebruik voortvloeiende risico's voor de gezondheid
- het beheersen van de negatieve effecten van de handel in en het gebruik van drugs op het openbare leven en andere lokale omstandigheden in de gemeente Terneuzen
- het tegengaan van het onaanvaardbare risico van gebruik van harddrugs

Wat gaan we er voor doen?

1. We gaan bevorderen dat de samenwerking tussen de coffeeshop en Indigo verbeterd en de coffeeshop preventie meer onder de aandacht brengt.
2. Bij de inkoop van verslavingspreventie zullen we aandacht vragen voor drugsgebruik, vooral onder jongeren. Dit betekent onder meer dat we bij de preventieactiviteiten en vroegsignalering in het kader van jeugd en alcohol daar waar zinvol en mogelijk ook aandacht zullen geven aan de risico's van druggebruik.
3. We gaan meer aandacht geven aan een veilige uitgaansomgeving en de rol van de uitgaansbranche. Dit kan wellicht via het vergunningverleningproces (mogelijk komen hiervoor landelijke richtlijnen) en/of binnen het convenant veilig uitgaan.
4. Het liefst zien we dat mensen geen cannabis gebruiken, maar als ze het toch doen hebben we het liefst dat men die in een coffeeshop koopt. Daarom gaan we met de exploitant van de coffeeshop in gesprek over het bedienen van de lokale markt en de aantrekkelijkheid en kwaliteit van zijn product.
5. Bij wijze van experiment rekken we de maximum verkoophoeveelheid op van 2 naar 3 gram per persoon per dag. Dit in samenhang met acties 1 en 4 en voor de periode van een jaar.
6. We trekken de verouderde vestigingscriteria voor coffeeshops in. Nieuwe gaan we pas formuleren op het moment dat die nodig zijn.

Wat mag het kosten?

De kosten zijn nog niet bekend, onder meer omdat de advisering / opdracht van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport nog niet bekend is.

Begrotingswijziging:

Nee

Wat zijn de vervolgstappen?

We gaan deze actiepunten binnen zes maanden uitwerken en inzichtelijk maken wat eventuele financiële consequenties zijn.

Beslist het volgende:

VOORSTEL

Besluitpunt 1:

De raad stemt in met de Evaluatie coffeeshopbeleid gemeente Terneuzen 2015.

Evaluatie coffeeshopbeleid gemeente Terneuzen 2015

1. Inleiding

1.1 Opzet evaluatie

Deze evaluatie gaat primair over het gedoogbeleid van de gemeente Terneuzen. De focus ligt op cannabis. We merken alvast op dat cannabis slechts één van de drugs is welke onze inwoners gebruiken. Dat is niet omdat het de meest schadelijke drug is voor onze samenleving, verre van dat. Maar het is wel de drug waar de meeste aandacht naar uit gaat. Waarschijnlijk volgt de aandacht uit het gegeven dat het een van de weinige drugs is waar wij als gemeente zelf enige invloed op kunnen uitoefenen in de vorm van het toestaan van gedoogde verkooppunten.

Voor deze evaluatie is gebruik gemaakt van de beschikbare lokale bronnen: GGD/Indigo informatie, overlastmeldingen bij Houdgreep en de resultaten van stratenquêtes.

We vervolgen deze inleiding met een korte historie van het lokaal gedoogbeleid. In hoofdstuk 2 behandelen we de gezondheidsaspecten rondom drugs. In hoofdstuk 3 beschrijven we de overlast van de coffeeshop en illegale drugshandel. Hoofdstuk 4 sluit de evaluatie af met een samenvatting van de lokale beleidskeuzes.

Bijlage 1 beschrijft een aantal ontwikkelingen welke niet passen in deze evaluatie maar in de nabije toekomst wel invloed kunnen hebben op ons lokaal beleid.

1.2 Korte historie lokaal coffeeshopbeleid

Begin jaren negentig had Terneuzen te maken met een hardnekkige drugsproblematiek. Harddrugs vormden destijds het grootste probleem, maar er had ook illegale softdrugshandel plaats. De gemeente telde naar schatting zeventig panden van waaruit drugs werden verkocht. Het ging om klassieke panden, met een gestage toestroom van drugsklanten en de daaraan verbonden overlast. Ondanks de intensieve inzet qua handhaving was die situatie onhoudbaar.

Vanaf 1995 kwam er een ommezwaai. Enerzijds werd geïnvesteerd om in de leefbaarheid van de Binnenstad (met nieuw theater als positieve trekker) en preventie. Daarnaast ging het beleid uit van gedoogde verkoop van softdrugs. Vooral om de illegale handel de wind uit de zeilen te nemen en om de markten te scheiden werden er twee verkooppunten gedoogd. Dat werden de coffeeshops Checkpoint en Miami. Dat beleid werd eerst als een succes ervaren. Mede dankzij en de politie-inzet en het gedoogde aanbod van softdrugs nam de illegale handel af. Later ontstonden nieuwe problemen vanwege de massale toestroom van buitenlandse coffeeshopklanten naar met name coffeeshop Checkpoint. Sinds de sluiting van Checkpoint (2008) zijn er en minder dealpanden dan in het verleden en vrijwel geen buitenlandse drugstoeristen meer.

2. Gezondheidsaspecten lokaal coffeeshopbeleid

2.1 Landelijk preventiebeleid

In zijn brief van 23 februari 2015 aan de Tweede Kamer kondigt de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Van Rijn aan in de zomer 2015 met een nieuwe beleidsvisie drugspreventie en verslavingszorg te komen. Bij het schrijven van deze evaluatie is deze beleidsvisie nog niet gepubliceerd. Het huidige landelijke beleid vormt dus de basis voor dit stuk. In dit beleid ligt het primaat bij de bescherming van de volksgezondheid. Het beleid richt zich op het voorkomen van drugsgebruik en het beperken van (gezondheids)risico's van het drugsgebruik voor de gebruiker zelf, zijn directe omgeving en de samenleving. Een interessante notie daarbij is dat drugsgebruik in hoge mate beleidsresistent is: wat het beleid ook is, er zullen altijd drugs zijn en mensen zijn die drugs gebruiken.

2.2 Denkrichtingen aangescherpt preventiebeleid (vooruitlopend op)

In zijn brief van februari 2015 gaat de staatssecretaris in op het rapport Strategische verkenning uitgaansdrugs 2015. Het Trimbos-instituut geeft in dit rapport op basis van de huidige ontwikkelingen en inzichten een aantal denkrichtingen voor een aangescherpt preventiebeleid:

- het informeren van een bredere groep jongeren over de gezondheidsrisico's van uitgaansdrugs en intensivering van de voorlichting aan jongeren die uitgaansdrugs gebruiken;
- handvatten voor ouders bij het voorkomen van gebruik van uitgaansdrugs;
- een landelijke richtlijn voor gemeenten voor een veilige en gezonde uitgaansomgeving ten aanzien van drugs. Het vergunningverleningsproces kan hierin een belangrijke rol spelen;
- een actievere rol voor de uitgaansbranche in de preventie van drugsgelateerde gezondheidsincidenten;
- drugspreventie in middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs.

Deze denkrichtingen veranderen niet het wezen van het huidige beleid, maar scherpen het wel aan. Nog onbekend is of gemeenten hiervoor extra instrumenten of middelen krijgen.

2.3 Coffeeshopbeleid en preventiebeleid verbonden

In navolging van de Tweede Kamer motie van Van der Staay ("bevorderen dat in het gemeentelijk coffeeshopbeleid uitdrukkelijk ook de verbinding wordt gelegd met een preventief beleid ter voorkoming van drugsverslaving") kondigt de staatssecretaris in de brief van februari aan dat hij de coffeeshophoudende overheden, de gemeenten, zal wijzen op de wenselijkheid van het aanbieden van voorlichtingsmateriaal in de coffeeshops en het belang van goed getraind personeel van coffeeshops. De trainingsmodule van het Trimbos-instituut voor personeel van coffeeshops zou een verplicht onderdeel moeten zijn van de vergunningverlening.

De staatssecretaris heeft gemeenten hiertoe nog geen advies of opdracht gegeven. Nog onbekend is welke partij welke kosten zou moeten dragen.

2.4 Lokaal preventiebeleid gemeente Terneuzen

Vanuit het volksgezondheidsbeleid richt de gemeente Terneuzen zich vooral op een gezonde, actieve leefstijl van inwoners. In navolging van het landelijke gezondheidsbeleid gaat relatief veel aandacht bij voorlichting uit naar de leefstijl van jongeren. De gemeente koopt jaarlijks voor ongeveer € 60.000 verslavingspreventie in bij Indigo Zeeland. Ook centrumgemeente Vlissingen heeft nog een klein budget voor verslavingspreventie in heel Zeeland. Indigo Zeeland is de hoofduitvoerder van hiervan.

De preventieactiviteiten zijn vooral gericht op jongeren. Leerlingen van basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Via programma's als De Gezonde School en Genotmiddelen krijgen zij een brede voorlichting over tabak, alcohol en drugs. De methoden richten zich niet alleen op jongeren, maar ook op hun ouders. Via de projecten jeugd en alcohol gaat relatief veel aandacht uit naar de preventie van alcoholgebruik onder de jeugd, ook omdat meer jongeren in aanraking komen met alcohol en de risico's daarvan hoog zijn. Toch is er in de gemeente Terneuzen jaarlijks ruimte om aandacht te besteden aan drugsgebruik en aan andere doelgroepen. Indigo Zeeland heeft de mogelijkheid om daarin vraaggericht op te treden. Een deel van de uren gaat naar het straathoekwerk, dat specifiek risicogroepen (jongeren) benadert om over de risico's van gebruik te praten.

Indigo Zeeland legt in Zeeland contact met de coffeeshops om vandaar uit de preventie richting gebruikers te organiseren. Tot in ieder geval 2009 / 2010 waren de contacten goed en droegen coffeeshop(s) financieel bij aan de uitvoering van verslavingspreventie in de gemeente Terneuzen. Op dit moment is er nauwelijks contact tussen Indigo Zeeland en coffeeshop Miami. Hierdoor is er onvoldoende zicht op wat Miami aan preventie doet en hoe de coffeeshop omgaat met kwetsbare gebruikers.

2.5 Landelijke cijfers drugsgebruik

De Kerncijfers drugsgebruik 2014 van het Trimbos-instituut, RIVM en CBS laten zien dat een kwart (24,3%) van de Nederlandse bevolking van 15 tot en met 64 jaar ooit cannabis heeft gebruikt. Een op de twintig (4,6%) deed dit in de maand voorafgaande aan de enquête en kan aangemerkt worden aan actueel gebruiker. Cannabis is daarmee veruit de meest gebruikte (illegale) drug. (Factsheet Trimbos, 2015) Ruim 1% van de bevolking ofwel 28% van de actuele gebruikers blowt dagelijks.

De cijfers laten zien dat onder de actuele gebruikers van cannabis meer mannen dan vrouwen zijn, meer jongeren (tot 30 jaar) dan ouderen (vanaf 30 jaar). In sterk stedelijk gebied zijn er meer gebruikers dan in matig en niet stedelijk gebied. Hoger opgeleiden hebben vaker ervaring met cannabisgebruik dan lager opgeleiden. Het zijn echter de lager opgeleiden die vaker dagelijks blowen.

Onder scholieren in het reguliere voortgezet onderwijs daalt het cannabisgebruik sinds midden jaren negentig geleidelijk. Tussen 2003 en 2013 nam het ooitgebruik onder 12-16 jarige scholieren af van 16% naar 9%. (Nationale Drug Monitor, Jaarbericht 2013/2014, Trimbos).

Na cannabis is ecstasy de meest ooit-gebruikte (illegale) drug. De cijfers uit 2014 laten zien dat 7,6% van de bevolking (15-64 jaar) ooit ecstasy heeft gebruikt. In de Strategische Verkenning Uitgaansdrugs 2015 beschrijft het Trimbos-instituut de trend van toename van het aantal evenementen of festivals en de sterke verbondenheid van het gebruik van uitgaansdrugs met het uitgaansleven en in het bijzonder met de dancefestivals en –party's. Hoe vaker jongeren een festival of party bezoeken, des te groter is de kans dat zij uitgaansdrugs gebruiken. Het Trimbos heeft aanwijzingen dat het gebruik van uitgaansdrugs onder uitgaande jongeren momenteel hoger is en meer *mainstream* dan in voorgaande jaren. Er zou sprake zijn van een 'normalisering' van het gebruik van uitgaansdrugs in het algemeen en van ecstasy in het bijzonder. Normalisering betekent dat in een brede groep (uitgaande) jongeren taboes rondom het gebruik van en het spreken over uitgaansdrugs veranderd zijn. Cannabis behoort volgens Trimbos niet (meer) tot de typische uitgaansdrugs in Nederland.

Alcohol is de meest gebruikte drug onder de algemene bevolking. Meer dan 80% van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder drinkt wel eens alcohol. Van de 12- tot 16-

jarigen heeft 19% wel eens alcohol gedronken. Bij de 16- tot 20-jarigen is dit gestegen tot 82%.

2.6 Lokale cijfers drugsgebruik

Uit de Monitor Gezondheid 12/18 van de GGD Zeeland uit 2012 blijkt dat van de 12- tot 18-jarigen in Terneuzen 7 % wel eens cannabis heeft gebruikt en 3% recent. Het aandeel jongeren dat dagelijks tabak rookt is 6% (dagelijks). Van de jongeren drinkt 43% alcohol (recent gebruik). De cijfers passen bij het landelijke beeld. Deze verhouding geeft ook aan waarom de meeste aandacht tot nu toe binnen het gemeentelijke beleid naar alcoholpreventie gaat.

2.7 Ranking van drugs

De meeste drugs kunnen, afhankelijk van gebruikspatronen, kenmerken van gebruiker en omgevingsfactoren leiden tot verslaving ofwel afhankelijkheid. Voor XTC is de verslavende werking vermoedelijk gering. Belangrijke gezondheidseffecten van harddrugs zijn intoxicaties en het gelijktijdig optreden van verslaving en psychische stoornissen.

Uit een RIVM rapport van 2009 (Ranking van drugs. Een vergelijking van de schadelijkheid van drugs, van Amsterdam et al.) blijkt dat alcohol en tabak hoog scoren op de schaal van schadelijkheid voor de volksgezondheid. Samen met crack en heroïne zijn zij relatief het meest schadelijk. Deze drugs zijn schadelijker dan veel andere soorten drugs, waaronder cannabis. De vergelijking van het RIVM is gebaseerd op hoe giftig een middel is (op korte en lange termijn), hoe verslavend het is en wat de maatschappelijke schade is individueel en op niveau van de samenleving (agressie, verkeersonveiligheid, arbeidsverzuim e.d.). Als middelen veel worden gebruikt, door meer mensen, stijgt de schadelijkheid ervan voor de gehele samenleving. Het gebruik van cannabis en ecstasy valt in deze rangschikking op individueel niveau in de middencategorie, maar beide drugs scoren vanwege de omvang van het gebruik hoger als je naar de schadelijkheid voor de gehele bevolking kijkt. Uit de vergelijking kwam de volgende rangschikking

1. Crack
2. Heroïne
3. Tabak
4. Alcohol
5. Cocaïne
6. Metamfetamine
7. Amfetamine
8. GHB
9. Benzodiazepinen (slaap- en kalmeringsmiddelen)
10. Cannabis
11. Ketamine
12. XTC
13. Khat
14. LSD
15. Paddo's.

Hieronder de tabel met de rangschikking van drugs op de verschillende aspecten van schadelijk naar minder schadelijk.

Acute Toxiciteit	Chronische Toxiciteit	Verslaving	Sociale Schade Individueel	Sociale Schade Bevolking
Heroïne	Tabak	Heroïne	Crack	Alcohol
Crack	Crack	Crack	Heroïne	Tabak
Metamfetamine	Alcohol	Tabak	Alcohol	Crack
Alcohol	Metamf	Metamf	Tabak	Heroïne
Cocaine	Cocaine	Cocaine	Cocaine	Cocaine
GHB	Heroïne	Alcohol	Met amf	Cannabis
Amf	Amf	Amf	Amf	Benzo
Ketamine	Cannabis	Benzo	GHB	Amf
LSD	XTC	GHB	Cannabis	XTC
XTC	Khat	Cannabis	Benzo's	GHB
Benzo	Ketamine	Ketamine	XTC	Metamf
Paddo's	Benzo	Khat	Ketamine	Ketamine
Cannabis	GHB	XTC	LSD	Paddo's
Tabak	LSD	Paddo's	Paddo's	LSD
Khat	Paddo's	LSD	Khat	Khat

2.8 Problemen met cannabisgebruik?

Dagelijks gebruik van cannabis is een risicofactor voor problematisch cannabisgebruik, zoals een verslaving. Ook het THC-gehalte (het belangrijkste werkzame bestanddeel van cannabis) in de nederwiet en de hasj kan een rol spelen bij het ontstaan van cannabisafhankelijkheid. Er zijn – zoals bij elke verslaving – nog meerdere risicofactoren te noemen. Er is hierbij een parallel te trekken met de bevindingen over uitgaansdrugs, waarbij het gevaar ook schuilt in de dosering van de werkzame stof, de omstandigheid waarin wordt gebruikt (combinatie met andere middelen, de reactie van het lichaam en het gedrag van de gebruiker (watervergiftiging) en de kwaliteit van de pil.

Tips geven over goed gebruik van illegale middelen brengt het risico met zich mee dat niet-gebruikers worden aangemoedigd te gaan gebruiken. Goede voorlichting over gebruik moet dan ook specifiek gericht zijn op de feitelijke gebruikers.

2.9 Problematiek in Terneuzen?

We hebben in de gemeente Terneuzen geen zicht op het aantal mensen dat kampt met een cannabisafhankelijkheid of met problemen op het gebied van werk, school etc. als gevolg van cannabisgebruik. Op basis van de signalen van Indigo Zeeland kunnen we niet concluderen dat er sprake is van een volksgezondheidsprobleem. Wel weten scholen het straathoekwerk van Indigo Zeeland te vinden als er zorgen zijn over individuele leerlingen.

Jongeren onder de 18 jaar in Terneuzen maken geen gebruik van de coffeeshop. Toch geraken zij aan cannabis. De indruk van Indigo Zeeland is dat daarbij de softdrugsmarkt en de harddrugsmarkt redelijk gescheiden zijn. Over de coffeeshop vertellen jongeren aan Indigo Zeeland dat de kwaliteit van de wiet er slecht is. Het vermoeden is dat jongeren boven de 18 jaar daardoor de straathandel boven de coffeeshop blijven verkiezen.

Gevaar van straathandel is diezelfde samenstelling en kwaliteit van de cannabis en de gezondheidsrisico's die daarmee samen kunnen hangen.

2.10 Voorstel lokale keuzes vanuit gezondheidbeleid

Gezien bovenstaande (landelijk beleid (in ontwikkeling), gebruikscijfers landelijk en lokaal, trends en signalen over de problematiek) komen we vanuit de invalshoek van de volksgezondheid uit op de volgende conclusies:

- 1) Vanuit het perspectief van de volksgezondheid is er geen probleem met cannabisgebruik in de gemeente Terneuzen.
- 2) De vraag of het huidige coffeeshopbeleid van de gemeente Terneuzen voldoet, kan niet beantwoord worden vanuit het oog van de volksgezondheid.
- 3) Wel bestaat het beeld dat er met één coffeeshop geen invloed kan worden uitgeoefend op de kwaliteit en dus veiligheid van de verhandelde wiet: het aantal coffeeshops zal waarschijnlijk geen invloed hebben op het gebruik van cannabis, zeker niet op het gebruik door jongeren onder de 18 jaar. Mogelijk heeft het aantal coffeeshops wel invloed op de kwaliteit van de cannabis. Vanuit dit opzicht, zou het opengooien van de markt mogelijk kunnen bijdragen aan de gezondheid van gebruikers.
- 4) Gemeentelijk en landelijk preventiebeleid is gericht op het aanspreken en voorlichten van scholieren en hun omgeving, en het informeren en voorlichten van jongeren die gebruiken. De voorlichting aan de brede groep jongeren (scholieren) in Terneuzen dienen we te continueren. De voorlichting aan feitelijk drugsgebruikers kan waarschijnlijk beter, in ieder geval vanuit de coffeeshop en door samenwerking tussen coffeeshop en Indigo Zeeland.
- 5) Het lijkt in dit opzicht nodig om – in aansluiting op de verwachte aanpassingen in landelijk beleid - in overleg te treden met de huidige coffeeshop om preventie onder de aandacht te brengen, en de samenwerking met Indigo Zeeland ‘aan te moedigen’.
- 6) Bij de inkoop van verslavingspreventie zullen we aandacht vragen voor drugsgebruik, vooral onder jongeren. Dit betekent onder meer dat we bij de preventieactiviteiten en vroegsignalering in het kader van jeugd en alcohol daar waar zinvol en mogelijk ook aandacht zullen geven aan de risico's van druggebruik.
- 7) Een goede aanbeveling lijkt voorts om vooral aandacht te hebben voor een veilige uitgaansomgeving en de rol van de uitgaansbranche. Dit kan wellicht via het vergunningverleningsproces (mogelijk komen hiervoor landelijke richtlijnen) en/of binnen het convenant veilig uitgaan.

3. Overlastaspecten lokaal coffeeshopbeleid

3.1 Landelijk kader coffeeshopbeleid

De kaders van het landelijk coffeeshopbeleid zijn laatst in 2011 vastgelegd. In de ‘Drugsbrief’ van mei 2011 aan de Tweede Kamer kondigt de minister van Veiligheid en Justitie aan een einde maken aan het ‘open-deur-beleid’ van coffeeshops (Tweede Kamer, 2010–2011, 24 077, nr. 259). De minister schrijft dat de handel in drugs is vergroot, geprofessionaliseerd en vercommercialiseerd. Om de aan coffeeshops gerelateerde overlast en criminaliteit en de handel in verdovende middelen tegen te gaan moeten coffeeshops kleiner en beheersbaar worden gemaakt. Daarnaast moet de aantrekkingskracht van het Nederlandse drugsbeleid op gebruikers afkomstig uit het buitenland worden teruggedrongen. Coffeeshops worden klein en besloten en zullen zich in hun verkoop moeten gaan richten op de lokale markt. Bovendien moet de aanpak van georganiseerde (drugs)criminaliteit worden geïntensiveerd. Dit beleid is vanaf mei 2012 ingevoerd. Eind 2012 is het onderdeel “Besloten club criterium” oftewel de wietpas alweer vervallen.

De Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie geeft de concrete landelijke gedoogkaders voor coffeeshops weer. Gemeenten kunnen binnen dit kader invulling geven aan het eigen coffeeshopbeleid. Daarbij mogen gemeenten afwijken van de in de Aanwijzing Opiumwet mits dit geen verruiming van de definities tot gevolg heeft. Deze zogenaamde AHOJGI criteria luiden anno 2015 als volgt:

- geen Affichering: dit betekent geen reclame anders dan een summiere aanduiding op de betreffende lokaliteit;
- geen Harddrugs: dit betekent dat geen harddrugs voorhanden mogen zijn en/of verkocht mogen worden;
- geen Overlast: onder overlast kan worden verstaan parkeeroverlast rond de coffeeshop, geluidshinder, vervuiling en/of voor of nabij de coffeeshop rondhangende klanten;
- geen verkoop aan Jeugdigen en geen toegang aan jeugdigen tot een coffeeshop, waarbij is gekozen voor een strikte handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar;
- geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie: dat wil zeggen hoeveelheden groter dan geschikt voor eigen gebruik (= 5 gram). Onder transactie wordt begrepen alle koop en verkoop in één coffeeshop op eenzelfde dag met betrekking tot eenzelfde koper. De handelsvoorraad op enig moment mag ten hoogste 500 gram bedragen, wel mag die voorraad worden aangevuld (tot een maximum van 500 gram).
- alleen Ingezetenen van Nederland mogen toegang tot de coffeeshop hebben en er mag uitsluitend aan ingezetenen van Nederland softdrugs worden verkocht. De coffeeshophouder dient vast te stellen dat degene die hij toegang verleent tot de coffeeshop en aan degene aan wie hij verkoopt ingezetene van Nederland is.

De burgemeester is bevoegd om de verkoop van softdrugs te gedogen. Noch burgemeester noch college hebben de bevoegdheid om de “achterdeur”, de toevoer van drugs te regelen. Bijvoorbeeld aan de herkomst en kwaliteit van cannabis kunnen we nu geen eisen stellen.

3.2 Landelijke rapportage overlast softdrugs

De rapportage “Coffeeshops, toerisme, overlast en illegale verkoop van softdrugs” brengt over heel Nederland coffeeshop- en softdrugstoerisme, softdrugsgelateerde overlast, verkoop van cannabis aan gebruikers buiten de coffeeshop en drugsrunnen in kaart. Dit onderzoek recent verschenen onderzoek was in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Landelijk was er in 2014 qua overlast en illegale verkoop weinig verschil ten opzichte van 2013. Er komt een divers beeld naar voren, waarbij vooral de zuidelijke regio's eruit springen als het gaat om softdrugstoerisme, bezoek van niet-ingezetenen in coffeeshops, illegale verkoop en overlast. Dit op basis van gegevens van 31 steekproefgemeenten met coffeeshops, verspreid over Nederland. Terneuzen was hier niet bij.

Uit het onderzoek blijkt een verscheidenheid in de mate en vorm van coffeeshop- en softdrugstoerisme, illegale verkoop en aan coffeeshops gerelateerde overlast. In de meeste steekproefgemeenten komen deze fenomenen niet of nauwelijks voor. Het zijn vooral de zuidelijke regio's waar hogere aantallen worden gemeld en geregistreerd.

Hoewel er lokale verschillen zijn in toe- en afname van coffeeshop- en softdrugstoerisme en coffeeshopoverlast, is de omvang ervan in 2014 grotendeels hetzelfde gebleven. Qua overlast en illegale verkoop wordt doorgaans weinig verschil ervaren ten opzichte van 2013.

Diversiteit blijkt uit de mate waarin het ingezetenen criterium wordt gehandhaafd. Deze verschillen vinden hun verklaring in de prioritering door de lokale driehoek aan de hand van de lokale situatie en de beschikbare capaciteit.

De Tweede Kamer heeft de minister van V&J verzocht te bevorderen dat coffeeshopgemeenten het ingezetenen criterium in hun lokale coffeeshopbeleid opnemen en de naleving hiervan handhaven. De minister heeft richting burgemeesters met een coffeeshop per brief onderstreept dat het voor een landelijk coherente aanpak van drugstoerisme van belang is dat alle gemeenten met een coffeeshop het ingezetenen criterium opnemen in het lokale coffeeshopbeleid en handhaven. Het is aan gemeenten hieraan opvolging te geven in hun lokale coffeeshopbeleid.

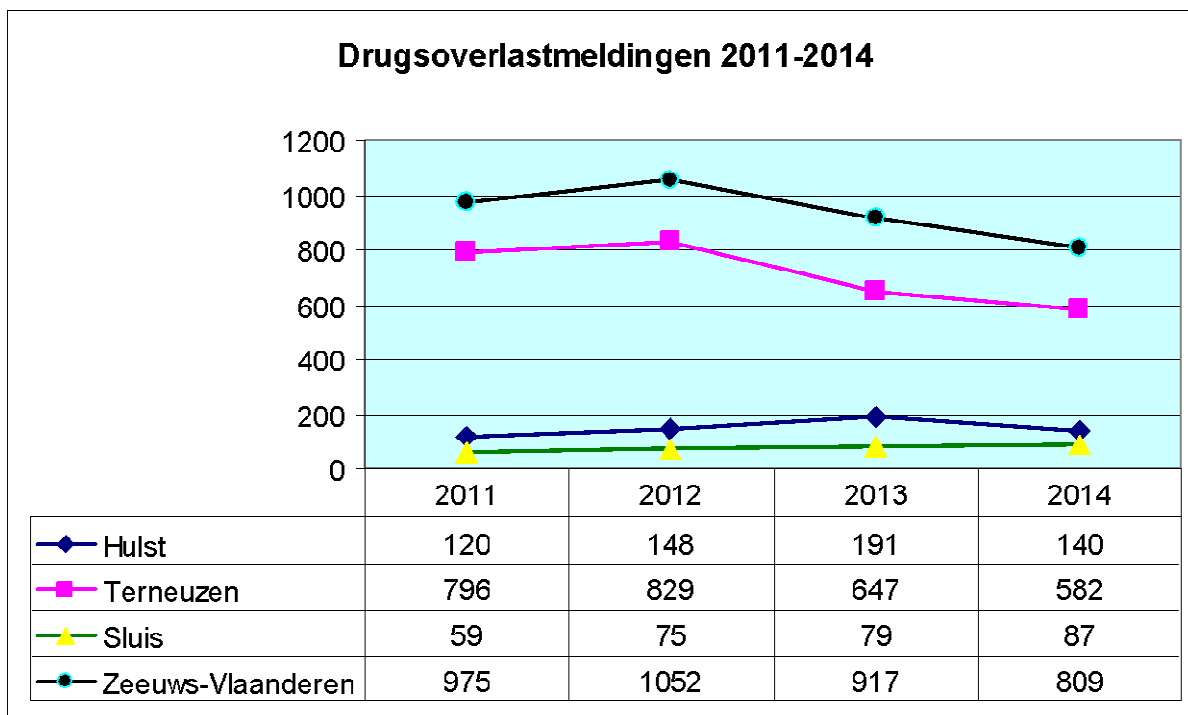
3.3 Drugsoverlast en coffeeshops - lokale aspecten

Voor de overlastsituatie in Terneuzen gebruiken we de cijfers in het jaarverslag Houdgreep 2014 en de informatie uit de Drugsmonitor Midden en West Brabant & Zeeland over 2013 van de Politieacademie.

Het is van belang om naast politiegegevens ook bij te houden wat er onder burgers leeft. We merken op dat bij alle bewonersenquête's sinds 2007 we konden meeliften op onderzoeken (mede)gefinancierd door andere overheden. De onderzoeken van Intraval in 2009 zijn mede gefinancierd door de Euregio, provincie en het ministerie van V&W. Het COT onderzoek in 2011 is gefinancierd door het ministerie van Veiligheid en Justitie. De drugsmonitoren van de Politieacademie (2012-2013 en 2013-2014) zijn gefinancierd door de politie. Van die laatste is geen vervolg gepland. Het gaat om kostbare onderzoeken van op zijn minst vele tienduizenden euro's. Onze gemeente heeft geen budget voor eigen onderzoek. Dat betekent dat de mogelijkheden om de effecten van eventuele beleidswijzigingen te volgen beperkt zijn tot overlastcijfers van de politie.

3.3.1 Houdgreep resultaten

Sinds we in 2012 drugstoeristen kunnen weren is het aantal meldingen (nog 1052 in 2012) in Zeeuwsch-Vlaanderen en vooral Terneuzen fors afgenomen. In 2014 ontving Houdgreep 809 drugsoverlastmeldingen. Dit is een daling van bijna 12 % ten opzichte van 2013 (917). Deze afname van overlastmeldingen zien we vooral terug in Terneuzen (-65), waarvan 50 meldingen minder vanuit de binnenstad. Ook in Hulst is het aantal meldingen (-51) gedaald. In Sluis is een lichte toename (+8) zichtbaar. De coffeeshop in Terneuzen trekt een beperkt aantal bezoekers die geen overlast veroorzaken.

De uitgesplitste cijfers voor de gemeente Terneuzen, overlast drugs (OD) en meldingen hennepkweek (HK):

Gemeente Terneuzen Overlastmeldingen bij Houdgreep																			
aantal en soort melding														totaal per jaar				totaal	
Mogelijkheid om anoniem melding te doen						Buro en overige meldingsvormen								anoniem		Buro			
DOL		DIGI		MMA		EW		SC		PV		anoniem		Buro					
HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD		
2011	27	68	29	139	10	12	41	180	52	226	1	11	66	219	94	417	160	636	796
2012	42	96	32	127	24	20	32	100	71	264	4	17	98	243	107	381	205	624	829
2013	26	59	20	61	16	12	73	174	51	143	8	4	62	132	132	321	194	453	647
2014	16	41	36	133	15	13	57	124	33	102	2	10	67	187	92	236	159	423	582

Legenda

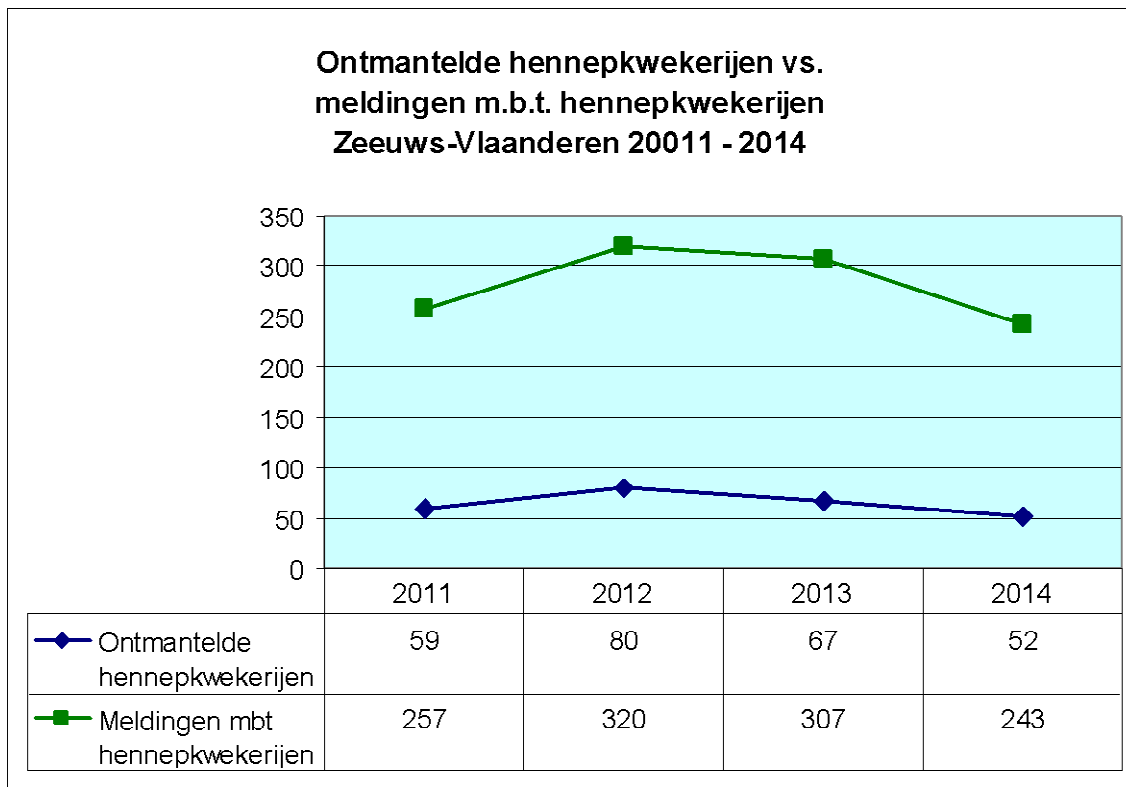
anoniem	DOL	Drugs Overlast Lijn (0800-0225085)
	DIGI	Digitaal meldformulier op www.Politie.nl
	MMA	Meld Misdaad anoniem
Buro	EW	Eigen waarneming Collega (via contact burger of zelf waargenomen)
	SC	Service Centrum (0900-8844)
	PV	Proces-verbaal (via Pv restinfo of pv TCI (Team Criminele Inlichtingen))
	HK	Hennepkweek
	OD	Drugsoverlast

Om een actueler beeld te geven hieronder de cijfers over de eerste vijf maanden van 2015. Er is ten opzichte van 2014 in Terneuzen sprake van een lichte toename van het aantal meldingen (233 vs 208), vooral inzake overlast. Ook in Sluis is er een toename (28 vs 22) en in Hulst bijna een verdrievoudiging (97 vs 28). Van die beide buurgemeenten zijn omwille

van beknoptheid die tabellen hier niet opgenomen. We moeten er overigens voor waken dat we uit cijfers over zo'n korte periode conclusies trekken. Vooral bij de lage aantallen kunnen 'toevallige' omstandigheden of gebeurtenissen al snel van invloed zijn op de cijfers. Bijvoorbeeld meerdere melders die elk tien keer bellen vanwege drugsoverlast uit hetzelfde pand.

Vergelijking aantal hennepkweek (HK) en Drugsoverlast (OD) meldingen in maanden januari tot en met mei in de jaren 2011 t/m 2015 in Terneuzen															
	mogelijkheid om anoniem melding te doen						overige meldingsvormen						tot aal	totaal	totaal
	DOL		DIGI		MMA		EW		SC		PV				
jaar	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	HK	OD	
2011	10	43	12	81	6	4	14	99	19	103	0	7	61	337	398
2012	13	33	13	78	6	5	14	35	29	126	1	4	76	281	357
2013	7	17	7	15	10	4	28	46	18	53	6	1	76	136	212
2014	9	13	10	35	5	4	26	55	18	27	2	4	70	138	208
2015	1	18	7	25	13	13	26	58	19	50	1	2	67	166	233

Er is geen zicht op het aantal hennepkwekerijen in Terneuzen. Hieronder de gegevens over de aangetroffen hennepkwekerijen in Zeeuwsch-Vlaanderen. Omdat de afnemers in de regel onbekend zijn, weten we niet of deze teelt bestemd is voor illegaliteit of voor coffeeshops.

3.3.2 Drugsmonitor Politieacademie

Een onderzoeksteam van de Politieacademie heeft in 2013 onderzoek gedaan in zes coffeeshopgemeenten: Tilburg, Breda, Etten-Leur, Vlissingen, Goes en Terneuzen. Deze rapportage is in de vorige raadsvergadering aan de raad aangeboden.

Vanwege een andere wijze van registratie zitten er verschillen tussen de overlast meldingen van Houdgreep en Politieacademie. Aangezien de cijfers van Houdgreep vollediger zijn gebruiken wij die cijfers van de Drugsmonitor hier niet. Overigens komen de cijfermatige conclusies van beide onderzoeken overeen. Net zoals bij de cijfers van Houdgreep liggen volgens dit onderzoek in Terneuzen de geregistreerde drugsincidenten in 2013 (mei tot en met december) onder het niveau van vóór 1 mei 2012 (moment van weigeren niet-ingezetenen). De cijfers van de Politieacademie zijn wel geschikt om te vergelijken met die van andere gemeenten. Bij de andere Zeeuwse coffeeshopgemeenten is een minder gunstige trend te zien.

Uit de drugsmonitor zijn vooral interessant de resultaten van de straatenquête rondom de coffeeshop en informatie over de illegale softdrughandel. In Terneuzen viel op dat het lastig was om voldoende respons te krijgen bij de enquêtes, de non-respons was hoog. Mogelijk was er sprake van enquêtemoeheid, er zijn de afgelopen jaren een aantal onderzoeken geweest.

3.3.3 Coffeeshopbezoek

De twee coffeeshop hadden in het voorjaar 2007 nog 2.600 bezoekers per dag. Door de sluiting van Checkpoint in juni 2008 nam het aantal drugstoeristen enorm af. Miami had er 470 per dag in het voorjaar van 2009 c.q. 600 per dag in het najaar van 2009. Hiervan was 2/3 van de bezoekers nog buitenlandse drugstoerist.

Sinds het weigeren van niet-ingezetenen per 1 mei 2012 is de stroom buitenlandse coffeeshopklanten weggevallen. De invoering van de wietpas (het Besloten club criterium met lidmaatschap en registratie van bezoekers) in mei 2012 leverde ook forse daling van het aantal Nederlandse bezoekers op. Sindsdien lijken Nederlandse klanten terug te keren in de coffeeshop. De klandizie ligt wel nog onder het niveau van voor 1 mei 2012. Anno 2013 kwamen er weinig bezoekers, de coffeeshop is niet erg in trek bij blowers.

Bij de enquêtes onder de coffeeshopbezoekers was de respons laag, slechts 36 personen. Dat is een te laag aantal is om conclusies op te baseren. Wat in elk geval opviel was dat erg weinig respondenten zich tevreden tonen over de sfeer in de shop (slechts 8%).

3.3.4 Overlast rondom coffeeshop Miami

Er was in 2013 volgens geïnterviewde professionals in beperkte mate straathandel in de omgeving van de coffeeshop. Dit komt niet alleen door de bedrijfsvoering van de coffeeshop, maar ook door het politietoezicht. Er is onder meer het project Houdgreep en cameratoezicht bij de coffeeshop. Bovendien mocht er nog maar 2 gram softdrugs per klant per dag worden gekocht in de coffeeshop. Het toezicht en dit strenge gedoogcriterium waren al een rem op de toestroom van Belgische coffeeshopklanten voor 1 mei 2012. Door invoering van het I-criterium werd de coffeeshop in Terneuzen helemaal onaantrekkelijk voor buitenlandse drugstoeristen.

Er is een verschil tussen het verhaal van geïnterviewde respondenten en de uitkomsten van de stratenquêtes. Tijdens het afnemen van de stratenquête wezen enkele respondenten stellig op volgens hen betekenisvolle handelslocaties in de van Bovenstraat en Tholensstraat. Ook zegt 46,2% - een minderheid dus - van de ondervraagde bewoners en ondernemers in de omgeving van de lokale coffeeshop zelden tot nooit illegale softdrugshandel te zien in de woon- of werkomgeving. Dat is ongunstiger dan de van professionals afgenomen interviews suggereren.

3.3.5 Illegale drugshandel, drugspanden en straathandel

De illegale drugshandel is aan het verschuiven naar weinig zichtbare mobiele handel in plaats van dealpanden. Het klassieke dealpand, met een gestage stroom kleine klanten, is 'uit'. Er worden in panden wel afspraken gemaakt, maar de overdracht van de drugs heeft plaats op een andere tijd en locatie. Deze ontkoppeling van deal en overdracht bemoeilijkt de voor de politie de informatieverzameling en opsporing in hoge mate.

Volgens straatrespondenten waren er in 2013 twee geijkte locaties voor straathandel. In de eerste plaats het Huizingaplein en directe omgeving. Het betreft deels handel vanuit panden, maar ook (mobiele) straathandel. Op deze locatie is de drugsoverlast door de jaren heen echter afgenomen. Dit komt vooral door een jarenlange aanpak - in het kader van Houdgreep - van met name harddrugshandel. Het beperkte daarmee op deze locatie de mogelijkheid van aanwezige harddrugsdealers om ook softdrugs te gaan verkopen. Dat laat onverlet dat er op deze locatie softdrugs wordt verhandeld, maar de drugsoverlast en -criminaliteit (harddrugs en softdrugs samen) zijn nog altijd minder dan circa tien jaar geleden. Een andere handelslocatie volgens respondenten op straat is de Zeedijk, bij het hotel. De handel op deze locatie springt minder in het oog. Bij de eerste Drugmonitor in 2012 kwamen ook als deallocaties op straat in beeld in de Bomenbuurt (in de brandgangen en vanwege renovaties verplaatsing naar een speelkooi aan de Händelstraat) en in de wijk Oudelandsehoeve (jongeren in de omgeving van drie flats).

Er zijn nog steeds drugs- of dealpanden in Terneuzen. Maar dit zijn er in de eerste plaats minder dan in het verleden (maximaal twintig volgens schattingen). In de tweede plaats gaat het om wisselende panden, met een kleinere klantenstroom dan de dealpanden uit de jaren

negentig. Hoewel de panden wisselen, komen wel enkele huisjesmelkers vaak in beeld. Er zijn enkele 'verdachte' panden in het centrum (woningen en horeca) en soms ook buiten het centrum. De verdenkingen hebben, als het om drugshandel gaat, eerder betrekking op harddrugshandel dan op handel in softdrugs. Dit roept de vraag op waar de Belgische drugstoeristen zijn gebleven. Het lijkt er op dat veel softdrughandel naar België is verplaatst.

3.4 Lokaal gedoogbeleid

Sinds 2008 (sluiting van Checkpoint) gedogen we maar één coffeeshop meer. Sinds 2012 mogen niet-ingezetenen niet meer in de coffeeshop en is de stroom drugstoeristen vrijwel opgedroogd. Het huidige coffeeshopbeleid dateert uit 2013. Dit "Damoclesbeleid 2013" heeft als juridische basis artikel 13b Opiumwet, de bevoegdheid van de burgemeester om drugspannen te sluiten. Doelstelling van het beleid is:

- de preventie en beheersing van de uit druggebruik voortvloeiende risico's voor de gezondheid
- het beheersen van de negatieve effecten van de handel in en het gebruik van drugs op het openbare leven en andere lokale omstandigheden in de gemeente Terneuzen
- het tegengaan van het onaanvaardbare risico van gebruik van harddrugs

Uitgangspunten zijn:

- gebaseerd op de landelijke AHOJ-GI criteria.
- maximaal 1 verkooppunt
- maximaal 2 gram per persoon per dag om doorverkoop aan drugstoeristen te ontmoedigen
- sluitingstijd; de coffeeshop mag enkel open zijn tussen 12.00 en 22.00 uur met een uitloop van één uur tot sluiting. Dit overigens vastgelegd in de gedoogverklaring, niet in het beleid.

Ingeval van een nieuw verkooppunt verwijst het huidige beleid voor de vestigingscriteria coffeeshops nog naar het beleid uit 1995. Die criteria gaan nog uit van oude definities en lijken anno 2015 deels achterhaalt. Zo is er in 1995 een afstandscriterium opgenomen tot de ondertussen gesloten basisschool in de Korte Kerkstraat. Wij merken nog op dat het de burgemeester niet vrij staat om een schaarse 'vergunning' zoals de gedoogverklaring van een coffeeshop zomaar aan een geïnteresseerde kandidaat te gunnen. Als er een plaats vrij komt moet er eerst een verdelingsprocedure kenbaar worden gemaakt. Alle potentiële kandidaten moeten hun belangstelling duidelijk kunnen maken en aanvragers moeten vervolgens gelijk worden behandeld.

De burgemeester heeft periodiek afstemmingsoverleg met de andere Zeeuwse coffeeshopgemeenten. Allen staan achter het handhaven van het ingezetenen criterium. Verschillen zijn dat Goes en Vlissingen nog steeds 2 coffeeshops hebben. In Vlissingen mag men 5 gram per persoon per dag kopen, in Goes 3 gram.

3.5 Aantal coffeeshops

Het aantal coffeeshops neemt landelijk al jaren af. Van 846 in 1999 naar 700 in 2008. Volgens het Rapport Coffeeshops in Nederland van Intraval telde Nederland eind 2014 nog 591 coffeeshops verspreid over 103 coffeeshopgemeenten, op een totaal van 403 gemeenten. Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop ligt voor die coffeeshopgemeenten eind 2014 op 32.459. Bij dat cijfer moet men in het achterhoofd houden dat enkele gemeenten zeer veel coffeeshops (per inwoner) hebben. Namelijk de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag hebben samen 263 coffeeshops wat neerkomt op 45% van het totale aantal coffeeshops in Nederland. In kleinere gemeenten ligt het aantal coffeeshops per inwoner dan ook een stuk lager. Niet verrassend, immers consumptie van cannabis komt meer voor in steden dan op het platteland.

Welk gedoogd aanbod van cannabis past het beste bij de vraag naar cannabis in Terneuzen? Die vraag is niet te beantwoorden omdat het heel lastig is om de vraag in te schatten. Niet alleen weten we niet precies hoeveel lokale gebruikers er zijn, we weten ook niet hoeveel hun cannabis in er de coffeeshop kopen of willen kopen, hoeveel in de illegaliteit of hoeveel zelf telen.

Wel is het zo dat we met 1 exploitant kwetsbaar zijn. Als hij er mee zou stoppen (om wat voor reden dan ook, uit eigen beweging of door sluiting) dan valt het gedoogde aanbod weg. Dan zou waarschijnlijk een jarenlange periode zonder coffeeshop volgen. Immers de ervaring (verhuizing Checkpoint, verhuizing Aarden te Vlissingen en nieuw verkooppunt in Middelburg) leert dat procedures tot verplaatsing / uitbreiding vele jaren in beslag nemen of zelfs afgeblazen worden. In de praktijk hebben we dan een nulbeleid en dat beviel begin jaren negentig niet goed. Met meerdere verkooppunten is die kwetsbaarheid minder. Concurrentie door meerdere aanbieders is in normale economische omstandigheden goed voor de consument. Aanbieders kunnen oa concurreren op kwaliteit en/of prijs. Bij coffeeshops kan concurrentie ook omslaan in een nadeel voor de samenleving, zie de ervaringen met Checkpoint.

Over de verwijten richting huidige coffeeshop dat hij onaantrekkelijk is en mogelijk de lokale markt niet voldoende bedient het volgende. De geluiden zijn kort gezegd dat de shop niet aantrekkelijk is en dat de kwaliteit van de cannabis laag is. De exploitant is daar door de gemeente nooit op aangesproken. Integendeel, de laatste 10 jaar is uitgedragen dat hij kleinschalig en onaantrekkelijk moest zijn voor drugstoeristen. Als gemeente hebben we dat benadrukt door herhaalde malen de verkoophoeveelheden omlaag te brengen (als eerste in Nederland, eerst 3 gram per dag, nu 2 gram) en de wietpas en ingezetenen criterium strikt op te leggen. Al deze maatregelen werden met weinig enthousiasme ontvangen door de exploitant en kwamen de verhouding met de gemeente niet ten goede. En hij mocht al niet afficheren.

Wat is onze rol als gemeente als het gaat om waar softdruggebruikers hun cannabis kopen? We zouden de exploitant kunnen vragen om "meer" ingezetenen te bedienen. Impliciet vragen we dan om meer klanten te trekken en te groeien. Het uitdragen van een dergelijk signaal richting coffeeshop zou een opvallende ommezwaai zijn in ons beleid. Voor een dergelijke ommezwaai is naar onze mening ruim politiek draagvlak vereist. Qua kwaliteit kunnen we de exploitant vragen om op dat gebied een inspanning te leveren. Op het moment van schrijven zijn deze onderwerpen nog niet met de exploitant besproken.

De beperking van twee gram is uniek in Nederland, dat heeft geen enkele andere coffeeshop. Ze is gericht op het voorkomen van doorverkoop aan drugstoeristen. De vraag is of we drugstoeristen niet al voldoende ontmoedigen met het ingezetenen criterium. We zouden dit in onze lokale situatie kunnen testen door de beperking van 2 gram voor de periode van een jaar te wijzigen in 3 gram en de overlasteffecten te evalueren.

3.6 Voorstel lokale keuzes vanuit openbare orde

Het voorgaande (relatief weinig overlast en nu een zeer restrictief beleid) brengt ons tot de volgende conclusies qua openbare orde.

1. Vanuit het perspectief van openbare orde is er geen aanleiding tot wijziging van het huidige gedoogbeleid, in elk geval niet qua aantal verkooppunten.
2. Het liefst zien we dat mensen geen cannabis gebruiken, maar als ze het toch doen hebben we het liefst dat men die in een coffeeshop koopt. Daarom gaan we met de exploitant van de coffeeshop in gesprek over het bedienen van de lokale markt en de aantrekkelijkheid en kwaliteit van zijn product.
3. We houden strikt vast aan de toepassing van het ingezetenen criterium.
4. Bij wijze van experiment rekken we de maximum verkoophoeveelheid op van 2 naar 3 gram per persoon per dag.
5. De gemeente Terneuzen heeft geen actuele vestigingscriteria voor coffeeshops. We trekken de oude in en gaan nu geen nieuwe criteria vast stellen. Die gaan we pas formuleren op het moment dat ze nodig zijn. Bijvoorbeeld ingeval van bedrijfsbeëindiging door de huidige coffeeshop of ingeval van uitbreiding van het aantal coffeeshops. Voordeel is dat die op te stellen criteria dan en actueel zijn en politiek draagvlak hebben.
6. De illegaliteit is nu op een beheersbaar niveau maar zeker als grensgemeente mag onze aandacht en inzet niet verslappen. Continuering van project Houdgreep (loopt nu tot eind 2016) is wenselijk.

4. Acties volgend uit lokale keuzes

Aan het eind van de twee voorgaande hoofdstukken zijn een aantal conclusies getrokken. Bij de meeste daarvan is actie nodig. Samengevat volgen hieruit de volgende acties.

- I. We gaan bevorderen dat de samenwerking tussen coffeeshop en Indigo verbeterd en de coffeeshop preventie meer onder de aandacht brengt.
- II. Bij de inkoop van verslavingspreventie zullen we aandacht vragen voor drugsgebruik, vooral onder jongeren. Dit betekent onder meer dat we bij de preventieactiviteiten en vroegsignalering in het kader van jeugd en alcohol daar waar zinvol en mogelijk ook aandacht zullen geven aan de risico's van druggebruik.
- III. We gaan meer aandacht geven aan een veilige uitgaansomgeving en de rol van de uitgaansbranche. Dit kan wellicht via het vergunningverleningproces (mogelijk komen hiervoor landelijke richtlijnen) en/of binnen het convenant veilig uitgaan.
- IV. Het liefst zien we dat mensen geen cannabis gebruiken, maar als ze het toch doen hebben we het liefst dat men die in een coffeeshop koopt. Daarom gaan we met de exploitant van de coffeeshop in gesprek over het bedienen van de lokale markt en de aantrekkelijkheid en kwaliteit van zijn product.
- V. Bij wijze van experiment rekken we de maximum verkoophoeveelheid op van 2 naar 3 gram per persoon per dag. Dit in samenhang met acties I en IV en voor de periode van een jaar.
- VI. We trekken de verouderde vestigingscriteria voor coffeeshops in. Nieuwe gaan we pas formuleren op het moment dat die nodig zijn.

We gaan deze actiepunten binnen zes maanden uitwerken en inzichtelijk maken wat eventuele financiële consequenties zijn.

Bijlage 1 Actuele ontwikkelingen rond het gedoogbeleid

Het gedoogbeleid is geen rustig beleidsgebied. Hieronder noemen we de vijf meest relevante ontwikkelingen welke in de nabije toekomst mogelijk aanleiding kunnen zijn voor beleidsaanpassing. Deze ontwikkelingen bevatten zowel kansen als bedreigingen.

- a. Experimenten aan de achterdeur + VNG Bestuurlijke werkgroep modernisering drugsbeleid
- b. Behoud ingezetenen criterium
- c. Social Cannabis Clubs
- d. Beleidswijziging in België?
- e. THC criterium?

Ad a. Experimenten aan de achterdeur + VNG Bestuurlijke werkgroep modernisering drugsbeleid

Het huidige landelijke gedoogbeleid is niet zonder kritiek. Vooral het onderscheid tussen het gedogen van de verkoop maar het verbieden van de teelt vinden sommigen niet alleen hypocriet maar vooral contra productief.

Begin 2014 hebben bestuurders van bijna 60 gemeenten die meer dan 80 procent van de coffeeshops binnen hun grenzen hebben zich gericht tot de landelijke politiek. Via een manifest "Joint Regulation" hebben ze opgeroepen om tot een milder cannabisbeleid te komen. Volgens hen is het voor de leefbaarheid en veiligheid van woonwijken het belangrijk om de wildgroei te stoppen van kleine, brandgevaarlijke wietplantages, deels door kleine zelfstandigen, deels door stromannen van criminele netwerken. De vraag is of die criminele netwerken een vast gegeven zijn of dat wij die met het huidige beleid (teelt illegaal) juist zelf hebben gecreëerd.

Een effectiever cannabisbeleid kan bijvoorbeeld zijn de teelt voor coffeeshops te certificeren en toe te wijzen aan bonafide telers. Door die (aanzienlijke?) verkleining van de afzetmarkt voor criminele organisaties, krijgen OM en politie meer tijd en ruimte om gericht te rechercheren en ontstaat een grotere pakkans bij de illegale teelt.

Daarom zijn zij voorstander van tijdelijke experimenten over regulering en certificering van cannabis en de cannabismarkt. Ze stellen voor om in een aantal gemeentes met pilots te starten, deze goed te evalueren en de resultaten onderling te vergelijken.

Stand van zaken is dat de Tweede Kamer een motie Oskam van 29 april 2015 heeft aangenomen (75 Kamerleden voor, 70 tegen) met het verzoek aan de regering om gemeenten geen enkele ruimte te geven om onderzochte plannen naar gereguleerde wietteelt ook daadwerkelijk in de praktijk te realiseren. De minister van V&J heeft daarop aangegeven dat hij geen experimenten zal toestaan. Een van de belangrijkste argumenten van de minister is dat volgens hem verreweg de meeste hennep teelt bestemd is voor de export en dat gedoogde teelt aan de illegale praktijken geen einde zou maken.

De VNG commissie Bestuur en Veiligheid heeft begin 2015 een Bestuurlijke werkgroep modernisering drugsbeleid ingesteld. Het doel is oplossingsrichtingen te formuleren voor de achterdeurproblematiek van cannabisbeleid. Specifiek wordt gekeken naar de vraag, hoe deze oplossingsrichtingen bijdragen aan de problemen die het lokaal bestuur ervaart in de aanpak en handhaving van het beleid en welke andere effecten ervan te verwachten zijn. De verwachting is dat de werkgroep haar advies eind 2015 zal uitbrengen.

Ad b. Behoud ingezetenen criterium

Landelijke beleidskeuzes pakken niet altijd goed uit voor alle gemeenten. Was er 10 jaar geleden in de meeste gemeenten nog tevredenheid over het gedoogbeleid, de grensgemeenten in het zuiden zuchtten toen onder het drugstoerisme. Daarna is het ingezetenen criterium ingevoerd om die drugstoeristen te weren. Terneuzen heeft veel belang bij het ingezetenen criterium en het behoud ervan. Niet-grensgemeenten zijn niet enthousiast over dit criterium of pleiten zelfs voor intrekking. Indien een deel van de gemeenten het criterium niet toepast doet dat afbreuk aan de geloofwaardigheid van het criterium.

Een risico is dat het ingezetenen criterium wordt losgelaten en wij gedwongen worden om drugstoeristen toe te laten. Die zouden dan weer in grote getallen naar Terneuzen komen. Waarschijnlijk zijn voor buitenlandse cannabisgebruikers Nederlandse coffeeshops nog steeds aantrekkelijker dan de illegaliteit in eigen land.

Ad c. Cannabis Social Clubs

Een vrij recente internationale ontwikkeling is de Cannabis Social Club, ook wel afgekort als CSC. Deze zijn actief in landen als België en Spanje. Onze landelijke overheid gedooft het telen van maximaal vijf hennepplanten, veronderstellend dat die voor eigen gebruik worden geteeld. Een CSC vereniging borduurt voort op dit principe. Leden kweken voor andere leden - niemand bezit per saldo dus meer dan de vijf gedoogde planten. Vraag is of 'vijf planten voor individueel gebruik' geëxtrapoleerd mag worden naar een kwekerij waarin grote aantallen gelabelde planten worden geteeld. Ieder lid 'bezit' daarin 'vijf planten voor individueel gebruik', om elke plant hangt een kaartje met de naam van het lid. Consumptie kan plaats vinden in een gezamenlijke "rookruimte", waar alleen leden toegang hebben en waar ieder enkel cannabis van zijn "eigen" plant consumeert.

Hiermee zou men qua cannabisbeleid tegelijk en voordeur en achterdeur kunnen reguleren of gedogen. Op het eerste gezicht lijkt dit onder voorwaarde van kleinschaligheid een aantrekkelijke optie. Echter als gemeente hebben wij niet de bevoegdheid om zo'n CSC toe te staan of randvoorwaarden te stellen. Huidige stand van zaken is dat de minister van V&J heeft aangegeven van mening te zijn dat CSC's in strijd met internationale wetgeving en ons gedoogbeleid zijn en er op te vertrouwen dat het OM zal handhaven.

Ad d. Beleidswijziging in België?

België heeft nu ook een soort van gedoogbeleid. Kort gezegd zijn teelt en verkoop verboden maar men mag wel 3 gram cannabis bezitten. De huidige Belgische regering heeft in haar regeerakkoord van eind 2014 een voornemen geuit voor een aangescherpt drugsbeleid. In theorie zou het gaan om een zerotolerancebeleid. Het is nog niet duidelijk is hoe het beleid er in de praktijk uit zal zien. De vraag is wat de eventuele gevolgen hiervan zijn voor de grensgemeenten in Nederland zoals Terneuzen. Wij verwachtten dat het ingezetenen criterium een geschikt en toereikend instrument blijft. Voor wat betreft illegale handel is het zaak hier alert op te blijven.

Ad e. THC criterium?

Al ten tijde van het Kabinet Rutte I is de invoering van een T- of THC criterium aangekondigd. De adviescommissie Garritsen constateerde in 2011 dat de in Nederland geproduceerde cannabis de voorgaande jaren een hoog gehalte aan THC (tetrahydrocannabinol) hadden, waardoor de risico's voor de volksgezondheid zijn toegenomen. Hennep en hasjiesj met een THC-gehalte van hoger dan 15 procent moesten volgens de commissie als harddrugs op lijst I van de Opiumwet worden geplaatst. De regering heeft aangegeven dit advies over te gaan nemen. De overheveling van zware cannabis naar lijst I heeft als gevolg dat de straffen voor handel in zware cannabis omhoog gaan en coffeeshops alleen nog lichtere soorten cannabis kunnen verkopen. Op dit

voornemen was nogal wat kritiek, onder andere over de vraag of en hoe coffeeshopexploitanten zelf überhaupt kunnen meten wat ze verkopen en wat de verschuivingseffecten richting de illegaliteit zouden zijn. Die zou immers nog wel “zware” cannabis leveren. Het zou coffeeshops minder aantrekkelijk maken. Het is al een tijd stil rond dit voornemen en het is de vraag of de regering het zal doorzetten.

Bijlage 2 Bronnen

Bijbehorende stukken

- Trimbos kerncijfers drugsgebruik 2014
- Jaarverslag Houdgreep 2014
- Vestigingscriteria coffeeshops uit 1995/1996

Bronnen

- Monitor Jeugd 12/18, GGD Zeeland (website)
- Strategische verkenning uitgaansdrugs 2015, Trimbos-instituut
- Praktijkervaringen Indigo Zeeland, [mondeling]
- Ranking van drugs. Een vergelijking van de schadelijkheid van drugs. RIVM, 2009 (rapport 340001001)
- Brief Uitgaansdrugs, GHB en preventie in de coffeeshop. Ministerie van VWS, 23 februari 2015
- Nationale Drug Monitor. Jaarbericht 2014/2014, Trimbos-instituut
- Kerncijfers drugsgebruik 2014. Factsheet. Trimbos-instituut, 2015.
- Gezondheid dichtbij. Landelijke nota gezondheidsbeleid. VWS, 2011
- Regionale gezondheidsnota Zeeuws-Vlaanderen 2013-2016
- Visie WeSmoke (mondeling)

- Jaarverslag Houdgreep 2014
- Drugsmonitor Midden en West Brabant & Zeeland 2014, politieacademie
- WODC rapportage "Coffeeshops, toerisme, overlast en illegale verkoop van softdrugs"
- Rapport Coffeeshops in Nederland 2014 Intraval
- Damocles beleid 2013, gemeente Terneuzen
- Manifest Joint Regulation 2014